

Martin Simota: Humor v písňových textech českých folkových písničkářů

(posudek vedoucího diplomové práce na oboru Český jazyk a literatura na FF UK v Praze)

Cíl práce, její účel a směřování

Problematika přístupu k písňovému textu je typickou mezioborově konfliktní entitou, kterou lze jen stěží vyřešit jednou pro vždy na univerzální rovině (ať už z hlediska historického vývoje, nebo z hlediska žánrového), ale která se tím spíše projevuje jako produktivně provokativní a podnětná. Diplomový výlet Martina Simoty na toto pole vnímám jako zevrubný, široce podložený i promyšlený pokus, který chce postihnout fungování jedné poměrně konstantní, ale zároveň opět výrazně neesenciální, a tudíž jen pragmaticky uchopitelné složky, a to humoru fungujícího v rámci tzv. folkové hudby, jež je dosti podstatnou složkou české populární kultury od 60. let 20. století až do současnosti. Diplomová práce usiluje kombinovat obecně teoretický přístup s analýzou vybraného materiálu, což je postup, který hrozí tím, že se nejdříve připravuje výbava, která se pak mechanicky aplikuje. V případě Martina Simoty ale vzniká dynamický, úvahově pojatý text, který nabízí koherentní výklad, a zároveň celou řadu podnětů a nápaditých postřehů.

Metodologie

Práce tohoto typu nemůže aplikovat jednu ucelenou a ověřenou metodologii už z již zmíněného důvodu mezioborového charakteru zvoleného materiálu, ale také z důvodu, že humor vzniká a funguje především kontextově, a neskýtá tedy možnost soustředěné sémantické analýzy či podobného metodologicky „čistého“ postupu. Práce je spíše tudíž nutně spíše kroužením kolem tématu a hledáním klíčů, které umožní postihnout právě zvažovaný rys či jev. Do výkladu je vnesena celá řada metod, autor je si nicméně dobře vědom toho, že jednotlivé postupy nemusejí být kompatibilní; nesnaží se tedy o eklekticky konstruovanou sjednocující metodologii, ale spíše střídá výkladové rámce, pojmosloví i diskursy uvažování o problematice.

Jako funkční a nosný vnímám výkladový koncept Bourdieuova kulturního pole, který Martin Simota používá jako rámec pro vývojový výklad i pro kontextualizaci folkových písní či humoru. Tento výkladový rámec funguje myslím mnohem produktivněji než pokusy o žánrové škatulkování či o hledání imanentních vývojových linií českého folku, o něž se snažily některé předchozí práce, věnující se podobné tematice.

Práce s odbornou literaturou

Spektrum odborné literatury, která je nejen uvedena, ale i produktivně využita, je velmi široké; toto široké rozkročení je u daného tématu zcela oprávněné a autorovi skýtá možnost vykládat problematiku srozumitelně, ale bez nutnosti vysvětlovat vše vlastním výkladem. K literatuře je vesměs odkazováno funkčně a zřetelně, takže z práce je zřejmé, kdy autor navazuje na něčí pojetí, kdy parafrázuje určitou tezi a kdy koncipuje svůj vlastní výklad. Z hlediska zakomponování odborných zdrojů je nemilou, byť dílčí chybou záměna Jiřího Trávnička za Františka Trávnička ve výkladových pasážích s. 18 a 19.

Styl a prezentace

Práce je založena na zevrubné obeznámenosti s nesmírně rozsáhlým a různorodým materiálem. Jako velice cenné vnímám, že se ale autor v tomto materiálu výkladově neutápí, ale je průběžně schopný sebereflexe z hlediska toho, co a jak se s daným materiálem dá výkladově provádět. Autor je schopen klást si produktivní otázky, které čtenáři usnadňují četbu rozsáhlého a různorodého textu – vždy je víceméně patrné, kde právě ve výkladu jsme a co tam hledáme.

Čtivosti práce také pomáhá, že většinu citátů, použitých jakožto doklady či ilustrace uváděné teze, umísťuje autor pod čáru, a nezatěžuje tedy hlavní text. Oceňuji i výkladově-klasifikační úsilí, zvláště ve druhé části práce; je mi zřejmé, že jednotlivé oddíly jsou vyčleňovány a osamostatňovány jen provizorně a práce se netváří jako náčrt exaktní typologie.

Celková koherence a akademická disciplinovanost

Práce je zjevně založena na hlubokém a dlouhodobém zájmu o materiál a na určité fascinaci tímto materiálem. Přesto autor vykazuje schopnost výkladového odstupu i zacílení, stejně jako respekt k různorodým možným přístupům, jež lze v ten který moment využít. Práce tím i přes značný rozsah poskytuje čtivost a výkladovou otevřenost, stejně jako skýtá možnost dialogické návaznosti, pokud se podobnému tématu bude věnovat někdo další.

Práce vnímám jako pozoruhodnou a oborově užitečnou, a proto ji jednoznačně **doporučuji k obhajobě** a navrhuji její hodnocení známkou **výborně**.

V Praze dne 3. 9. 2018

Prof. PhDr. Petr Bílek, CSc.